

Методичні рекомендації до написання анотації

Анотація – це коротке повідомлення, яке допомагає читачеві швидко визначити мету роботи, і тому надає тільки найважливішу інформацію, без деталей. Це може бути анотація книги, наукової статті, доповіді тощо.

Написання анотації вимагає знання її структури, а також уміння переробляти інформацію, використовуючи спеціальні мовні засоби.

Структура анотації:

- вступ (тема, мета роботи, яка анотується);
- основна частина (сутність роботи, що анотується);
- висновок (призначення роботи, що анотується).

Мовні засоби, які використовуються для логічного і зв'язного викладення інформації

1. Фрази, які можна використати для визначення *теми* роботи, яка анотується:

The book (textbook, chapter, paper etc) is devoted (dedicated) to ...	Книгу (підручник, розділ, статтю тощо) присвячено ...
The book (textbook, section, paper etc) deals with ...	У книзі (підручнику, розділі, статті тощо) розглядається ...

1. Фрази, які можна використати для визначення *мети* роботи:

The purpose of the research (study, investigation etc) was ... - to clarify ... - to determine (ascertain, establish) ... - to elucidate ... - to explain ... - to prove (validate) ... - to substantiate ... - to compare ...	Метою дослідження було ... - з'ясувати (внести ясність у) ... - визначити (встановити) ... - висвітлити (роз'яснити) ... - пояснити ... - довести ... - обґрунтувати ... - порівняти ...
The book (paper, section etc) presents <ul style="list-style-type: none">• the analysis of ...• the comparison of ...• the description of ...• the discussion of ...• the results of the research on / in (investigation of / into, study of) ...• a review of literature on ...• a survey of the relevant literature	Книга (стаття, розділ тощо) представляє <ul style="list-style-type: none">- аналіз ...- порівняння ...- опис ...- обговорення ...- результати дослідження ...<ul style="list-style-type: none">• аналіз літератури з ...- огляд відповідної літератури

1.3. Для викладення *сутності* роботи, що анотується, можна використати такі фрази:

The essence of the book (paper, section etc) is that...	Суть книги (статті, розділу тощо) полягає у тому, що ...
The study emphasizes (stresses) the importance of ...	У дослідженні підкреслюється важливість ...
The author focuses on ...	Автор зосереджується на ...
Particular importance (significance, value, weight) is attached to ...	Особливе значення надається ...
Readers' attention is called (attracted, drawn) to ...	Увага читачів привертається до ...
The obtained data are exemplified with ...	Прикладом отриманих даних служить ...
It follows from the book (paper, chapter etc) that ...	Із книги (статті, розділу тощо) виходить, що ...
Hence (therefore, thus) it can be concluded that ...	Отже (таким чином), можна зробити висновок, що ...

1.4. Фрази, які можна використати при визначенні *цільової аудиторії* роботи, що анотується:

The book (textbook, paper etc.) is intended for ...	Книга (підручник, стаття тощо) призначена для ...
The book (textbook, paper etc) may be useful (helpful, valuable) for ... <ul style="list-style-type: none"> • bankers and accountants • human resource managers • students of Economics 	Книга (підручник, стаття тощо) може бути корисною для ... <ul style="list-style-type: none"> • банкірів і головних бухгалтерів • менеджерів з персоналу • студентів-економістів

Написавши чорнетку анотації, необхідно її відредагувати.

Під час *редагування* анотації важливо звернути увагу на таке:

- наскільки чітко додержано структуру анотації;
- чи дає вступ уявлення про тему та мету анотованого твору;
- наскільки точно визначено сутність анотованої роботи;
- чи не використана зайва інформація;
- чи правильно побудовані речення;
- наскільки дотримані норми правопису.

Приклад анотації на матеріалі тексту “Forecasting supply of employees”.

Forecasting supply of employees

Forecasting the supply of employees involves two predictions. The first estimates how many employees there would be in the organization in specific jobs if the human resource programs currently in place continue. As with forecasting demand, both quantitative and qualitative techniques can be used. The most-used quantitative technique is Markov Modelling, which uses historical records to determine the probabilities, in one year, of employees in a specific job either staying in that job, moving to another job in the company, or leaving the company. These are known as transition probabilities and are calculated for each job. By using these probabilities in computer simulations, planners can determine how many individuals should be in each position at any year in the future.

The second prediction is how many individuals in the external labour market would have the necessary skills for employment in the organization at a specific time in the future. As an example of using a qualitative forecasting technique, Diana Taylor could gather experts in a Delphi situation and collect several rounds of data concerning population trends, education levels of specific age groups, and the demand for employees by other companies. She could then use these data to estimate the number of individuals available in the external labour market. The results from both predictions will provide an estimate of the total supply of individuals with appropriate skills.

Summary

Text "Forecasting supply of employees" is devoted to measures that are crucial for estimating the future supply of individuals with appropriate skills. The author shows the essence of two predictions involved in the aforementioned process and gives description of the relevant forecasting techniques. Particular importance is attached to such a quantitative technique as Markov Modelling. The application of a qualitative forecasting method - the Delphi technique - is exemplified with an imaginary business situation. Readers' attention is called to practical effects of the techniques under consideration. The text is intended for students majoring in human resource management.

Особливості наукового мовлення

А тепер про найважливіше. Анотація має відповідати нормам наукового стилю мовлення. Оскільки завдання наукового мовлення полягає в *адекватній передачі наукової інформації*, специфічними рисами наукового мовлення визнаються *узагальненість і логічність викладення інформації*.

Зазначені характеристики наукового мовлення знаходять відображення у спеціальних мовних засобах. Головним засобом **узагальненості** викладення інформації є деагентивність останнього, тобто використання пасивних конструкцій

(*This phenomenon was thoroughly studied by many economists*), безособових речень (*It has become the central task of the Bank to control the total amount of money in the economy.*), узагальнено-особових речень (*we know that...; everybody knows that ...*), а також речень з конструкцією "*there (be)*". (*There are two distinct reasons for designating merit goods*).

Другою основною ознакою узагальненості викладення інформації є так звана поліпропозитивність простого речення, а саме, здатність останнього виражати не один, а кілька елементарних смислів. Досягається це використанням іменників, які співвідносяться з дієслівними предикатами, тобто начебто заміщують їх (*rise – від to rise, reduction – від to reduce, adjustment - від to adjust, transformation – від to transform, etc.*). У цій функції вживаються також відад'єктивні іменники, тобто іменники, утворені від прикметників (*importance, significance, possibility, necessity, etc*), які відповідають предикативним конструкціями з предикатом – прикметником ("*is important*", "*is necessary*", etc.), а також *Past Participle* у функції означення (*revealed data, established correlation, examined phenomenon*).

Наприклад, у реченні

"The revealed correlation between these two factors is indicative of the necessity to take into account the exchange rate depreciation" закладено чотири елементарні смисли (чотири пропозиції): (1) виявлено зв'язок між певними двома факторами; (2) обмінний курс валюти знизився; (3) необхідно прийняти до уваги факт зниження цього курсу; (4) третя пропозиція є наслідком першої (ця пропозиція розкривається за допомогою присудка *"is indicative of"* – "свідчить про").

Проліпропозитивну ускладненість речення створюють також різні обставинні словосполучення типу *"because of"* (через), *"due to"* (внаслідок), *"in contrast to"* (у протилежність від), *"in comparison with"* (у порівняння з), *"by means of"* (за допомогою), *"alongside with"* (разом з), *"with the exception of"* (за винятком), *"in spite of"* (незважаючи на), *"in order to"* (для того щоб), *"in case of"* (на випадок; у разі...) та інші.

Друга важлива риса наукового мовлення – **логічність** викладення інформації – пов'язана з такою фундаментальною властивістю наукового тексту, як послідовність. Послідовність тексту проявляється в трьох аспектах – змістовному, логічному і композиційному. Розглянемо особливості кожного з них.

Змістова послідовність має місце у випадках, коли частина змісту попереднього речення відтворюється у наступному реченні. При цьому зміст частини, що повторюється, може передаватися в більш узагальненій формі, за допомогою займенників. Але вживання займенників має обмежений характер, оскільки бувають випадки, коли їх форма може буде співвіднесена з більш, ніж одним компонентом попереднього речення:

"The Restrictive Practices Court examines agreements between firms supplying goods and services in the UK. These agreements must be notified to the Director-General of Fair Trading".

У наведеному прикладі використання лексичного повтору *"these agreements"* є виправданим, оскільки вживання займенника *"they"* замість слова *"agreements"* створило б можливість співвіднесення його з іншими компонентами попереднього речення (*firms, goods, services*).

У науковому мовленні широко використовується вживання слів *"phenomenon"* (явище), *"process"* (процес), *"feature"* (особливість), *"factor"* (фактор), *"concept"* (поняття), *"property"* (властивість) тощо. В них узагальнюється, конденсується зміст частини попереднього речення:

"The present value of future incomes plays a role very similar to wealth. This phenomenon known as human wealth shifts up the simple consumption function".

Логічна послідовність тексту забезпечується використанням сполучників, вставних слів типу *hence* (отже), *thus* (таким чином), *so* (отже; тому), *but* (але), *however* (проте; однак), *nevertheless* (проте), *at the same time* (у той же час), *conversely* (навпаки), *moreover* (крім того; до того ж), *simultaneously* (одночасно), *on the other hand* (з іншого боку).

Особливої уваги потребує викладення висновку, коли зв'язок між наслідком і причиною встановлюється логічним шляхом. У цьому разі використовуються такі дієслова, як *"testify"* (свідчити), *"show"* (показувати), *"prove"* (доказувати), *"confirm"* (підтверджувати), *"follow"* (логічно виходити), *"mean"* (означати); *"(be) indicative of"* (свідчити про), *"witness"* (свідчити; бути доказом).

Композиційна послідовність забезпечує розкриття ходу думок автора, акцентування найбільш важливих частин матеріалу.

Для концентрації уваги на певному об'єкті використовуються такі мовні засоби: *"Let's examine / think about"* (Давайте розглянемо / подумаємо про); *"Let's discuss"* (Давайте обговоримо); *"Let's proceed to"* (Давайте перейдемо до); *"Next"* (Далі; потім).

Показниками логічного виділення думки виступають предикативні одиниці із значенням зобов'язання:

“*It should be noted / emphasized / underlined*” (Слід відзначити / наголосити підкреслити); “*It is important / necessary to note*” (Важливо / необхідно відзначити).

Вживаються також показники зв'язку із тим, про що йшлося вище:

“*We have already mentioned*” (Ми вже згадували); “*It was mentioned above* (Вище вже згадувалось).

розповсюдженим у науковому мовленні є також використання показників оцінки інформації з точки зору її достовірності: “*As we know*” (Як ми знаємо), “*Everybody knows*” (Відомо), “*It is incorrect to say / think*” (Невірно говорити / думати).

Припущення відносно певної інформації можна виразити словами “*perhaps*” (можливо), “*probably*” (ймовірно), “*It can be suggested*” (Можна припустити).

Інші поради щодо наукового мовлення

1.5. Серед інших вимог до наукового мовлення слід відзначити, по-перше, **точність** викладення матеріалу, яку забезпечують правильне структурування речень, використання лексичних повторів, вживання однозначних слів (в тому числі термінів).

Треба пам'ятати, що іноді причиною неправильного розуміння думки автора можуть бути неточності в побудові висловлювання. Так, при порівнянні (*more than, less than, similar to*) потрібно вказувати, з чим саме здійснюється порівняння, для чого можна використати словосполучення *that of (those of): more (less) than that of (those of), similar to that of (those of)* - або *than with* чи *than by*. Наприклад: “*The measure was **more valid than that of** Smith et al.*” “*The method was **similar to that of** an earlier study.*” “*We experienced fewer problems with the revised instrument **than with** the published version.*”

Не слід вживати довгий ланцюжок означень перед іменником: краще сказати “*a modified test of cognitive function*”, аніж “*a modified cognitive-function test*”.

Усі слова треба вживати тільки згідно з їх точним значенням, зрозумілим звичайній людині. Наприклад, не можна плутати *affect* (дієслово) та *effect* (іменник і дієслово): *Temperature **affected** the outcome. There was an **effect** on outcome. The new regime **effected** (=produced) substantial changes.*

З метою точності слід сказати *customer* або *client* замість *subject*; *concentration* або *frequency* замість *level*.

Вибираючи між *owing to* та *due to*, слід пам'ятати, що *owing to* завжди відокремлюється комою, а *due to* – ні: *The data were lost, **owing to** computer malfunction. The loss of data was **due to** computer malfunction.*

Слова *only, partly, mainly* слід ставити поряд зі словом, яке вони визначають: *The test consists **only** of new items.*

Не рекомендується вживати без потреби узагальнюючі слова. Наприклад, не можна вживати *some*, якщо вказано лише на один випадок. Зазвичай, слід уникати таких підсилюючих слів, як *very* та *extremely*.

Не слід вживати *however* або його синоніми двічі в одному абзаці. В інших абзацах можна використовувати (за потребою) синоніми цього слова (*yet, still, nevertheless, nonetheless*).

Не можна вживати розмовні вирази. Слід уникати словосполучення *as such*. Наприклад, замість: “*The SCAT is a reliable test of state anxiety. **As such**, it is suitable for experimental*

studies” краще сказати: “*The SCAT is a reliable test of state anxiety; it is therefore suitable for experimental studies*”.

Рекомендується уникати *her, his* та інших слів, що вказують на статтю.

Повідомляючи результати дослідження, треба вживати *the past tense*, а для їх обговорення - *the present tense* (*Smith reported a similar result. We have found that.... A simple explanation of these findings is that...*).

Для переліку речей усередині абзацу прийнято використовувати: (a) перший пункт, (b) другий пункт, (c) останній пункт. Якщо всередині пункту є кома або коми, між пунктами слід ставити крапку з комою. Літери перед пунктами прийнято ставити у випадку, якщо пізніше у тексті є посилання на один або більше пунктів списку.

Якщо пункти списку складаються з речень, перед ними вживаються кружечки, квадратики тощо. Але такі пункти нумеруються, якщо у подальшому на них є посилання.

1. По-друге, сучасному науковому мовленню притаманне **стигле викладення** інформації, чому сприяє поліпропозитивність простих речень, вилучення загальновідомих фактів та мовленнєвих кліше, особливо в скорочених жанрах наукової літератури (анотаціях тощо).

Так, з метою економії рекомендується вживати *because* замість *based on the fact that; for* або *to* замість *for the purpose of*.

Абревіатуру доцільно використовувати тоді, якщо вираз дуже довгий або якщо дане скорочення відоме усім дослідникам у цій сфері. Якщо необхідно вжити авторську абревіатуру, спочатку слід позначити її у дужках, наприклад: *foreign direct investments (FDI)*.

Загально відомі латинські абревіатури вживаються лише у дужках: *that is (i.e.), for example (e.g.), and so on (etc.)*, тоді як *vs (versus)* та *et al. (and others)* можна вживати в дужках і без них.

Такі скорочення, як *SD (standard deviation) 95% CI (95% confidence interval), 95% CL (95% confidence limits)*, вживаються без їх визначення в анотації роботи, але потребують пояснення у самій роботі.

Між літерами слова-скорочення крапки не ставляться: *EU (the European Union)*. Ані крапки, ані пробіли не вживаються у скорочених назвах країн: *US (the United States), UK (the United Kingdom)*.

Крапка ставиться, якщо остання літера скороченого слова не є останньою літерою слова: *Prof., Vol. 1, p. 23-25, 2nd ed., et al., etc.* **Але:** *Dr, Mr, Ms* тощо.

Для одиниць виміру вживаються такі міжнародні скорочення:

m (meter)

ms (millisecond)

g (gram)

s (second)

kg (kilogram)

min. (minute; minimum)

mol (mole)

h (hour)

l (left; length; litre; line: використовується для посилання на певний рядок на сторінці)

d (day)

ml (milliliter)

wk (week)

Закінчення множини "s" з цими абрєвіатурами не вживається.

Зрозуміло, що стисле викладення матеріалу не повинно порушувати точність передачі інформації.

Доцільно здійснювати редагування анотації на комп'ютері. Це дозволить вам заощадити час і сприятиме розширенню вашого словарного запасу завдяки можливості комп'ютера надавати синоніми (команда "Тезаурус").